

SINIF BİLİNCİ KALICI MI?

Aydınlık Gazetesi, 17 Ekim 2015

Yıldırım Koç

Türkiye’de solda en yaygın hatalardan biri, sınıf bilinci ile siyasal bilincin karıştırılmasıdır. Aynı yaygınlıkta diğer bir hata da, sınıf bilincinin bir kez edinildi veya kazanıldı mı, işçinin daha sonraki tüm davranışlarında bu anlayışın belirleyici olduğudur.

Örneğin, 15-16 Haziran 1970 eylemi sınıf bilinçli bir harekettir. Bu eyleme yaklaşık 100 bin işçi katıldı. Peki, bu eylemde sınıf bilinciyle hareket eden bu işçiler, yaşamlarının daha sonraki yıllarında sınıf bilinciyle hareket etmeyi sürdürdüler mi?

Hayır.

1989 Bahar Eylemleri’ne 500-600 bin kamu işçisi katıldı. Bu eylemler de sınıf bilincine dayalıydı. Peki, Bahar Eylemleri’ne katılan bu kadar işçi, daha sonraki yıllarda sınıf bilinciyle mi hareket etti.

Aralık 2009-Mart 2010 döneminde Tekgıda-İş üyesi Tekel işçilerinin Ankara’da 78 günlük eylemi vardı. Gerçekten sınıf bilincine dayalı bir eylemdi. Yine aynı soruyu sorabilirsiniz. Bugün bu işçilerin davranışlarında sınıf bilinci mi belirleyici?

YAYGIN YANLIŞLIK

Özellikle işçi sınıfının günlük mücadele pratiğinin dışındaki akademisyenlerde veya işçi içinde çalışmadan işçiyi idealize eden solcularda çok yaygın görülen bir hata, “işçilerimiz artık sınıf bilincine ulaştı” gibi değerlendirmelerdir.

Sınıf bilinci kalıcı değildir.

İşçiler bir kez “sınıf bilinci”ne ulaştı mı, bundan sonraki tüm yaşamları bu aidiyet ve kimlik temelinde gelişecek değildir.

Her işçinin farklı ve bazen birbiriyle çelişen aidiyetleri veya kimlikleri vardır. Belirli bir etnik kimliğe doğar. Ailede belirli bir inanç ve daha sonraki yıllarda belirli bir siyasal inanç aşılır. Bir meslek edinir. Daha sonraki yıllarda da çalışma hayatına atılır ve yavaş yavaş işçiliği öğrenir.

Bir işçinin sınıf bilincine ulaşması, sınıfına ihtiyaç duymasıyla ortaya çıkar.

Bir işçi sınıfına ne zaman ihtiyaç duyar?

Geçim sıkıntısı nedeniyle sermayedar sınıfa karşı mücadeleye girmek zorunda kaldığında.

İşçi hayatından memnunsa, durumunu korumak ve geliştirmek için patronuna ve/veya sermayedar sınıfa karşı mücadele etmek zorunda değilse, diğer kimlikleriyle hareket eder. Diğer insanlarla ilişkilerinde etnik kökeni, inancı veya siyasi görüşü belirleyici olur.

SINIF BİLİNCİNİ GEÇİM SIKINTISI VE SİYASAL BİLİNÇ DİRİ TUTAR

Ancak eğer işçi hayatından memnun değilse, geçim sıkıntısı çekiyorsa, kendisi gibi geçim sıkıntısı çekenlerle özdeşleşir. Damdan düşenin halinden damdan düşen anlar. Geçim sıkıntısına çözüm ararken patronuna ve/veya sermayedar sınıfa karşı mücadeleye girdiğinde, diğer damdan düşenlere ihtiyaç duyar. Sınıf bilinci ve sınıf kimliği böylece gelişir ve ön plana çıkar.

Ancak mücadele bittiğinde ve eğer sorunlar bir parça çözüme kavuşturulmuşsa, diğer kimlikler yeniden ön plana çıkar.

Eğer bu işçi, sınıf kimliği ve bilincinin ön planda olduğu dönemde, siyasal bilinçle bağlantı kurar ve anti-kapitalist bir siyasal bilinç de edinirse, yaşamının daha sonraki dönemlerinde sınıf bilinci ön planda olmaya devam eder. İşçi, sınıf bilincini sınıf mücadelesi içinde kendiliğinden edinir; ancak sınıf bilincinin işçinin kişiliğinde kalıcı bir önceliğe kavuşması, bu süreçte anti-kapitalist siyasal bilinç edinmesiyle mümkündür. Bunu sağlamak da siyasal örgütün görevidir.

Her insan, hele işçilik yapmış bir kişi, en önemli güç kaynaklarından birinin birlikte davranmak olduğunu bilir. Bu bilgiyi de hayat tecrübesiyle kazanır. Sınıf bilinci de böyledir. İşçiye sınıf bilincini bir öğretmen değil, kapitalist sistemin yarattığı sıkıntılar öğretir.